

Crocoscopia en Montbretia

In de afgelopen maanden heb ik u meegenomen in de geschiedenis van het verzamelen van en het geven van namen aan planten. Dan is het een logische stap naar de namen van bolgewassen zelf. In deze serie van twaalf artikelen van De Wereldbol sta ik stil bij namen die leiden tot discussies en vragen. 'Waarom is het Hippeastrum en niet Amaryllis?' 'Waarom Zantedeschia in plaats van Calla?'

Crocoscopia

Tekst en fotografie: Peter Knippels

Op het eerste oog een leuk idee: zet de officiële geslachtsnaam naast de volksnaam of naast de oude naam. Maak dan een lijstje van de gewassen waar je mee aan de slag wilt. Eén van de eerste namen die mij te binnen schiet is *Crocoscopia* in combinatie met *Montbretia*. *Crocoscopia* is een redelijk populair gewas en er is in de loop van de afgelopen jaren het een en ander over geschreven. Piece of cake zou je denken. Maar het pakt anders uit.

NIETS NIEUWS

Veel werken komen met hetzelfde verhaal. Over de herkomst van de geslachtsnaam *Crocoscopia* en dat *Montbretia* het synoniem is. Ook het handboek 'Crocoscopia and Chasmanthe' van Peter Goldblatt, John Manning, Gary Dunlop en Auriol Batten biedt, tot mijn zeer grote

verbazing en teleurstelling, geen nadere inzichten in de namen *Crocoscopia* en *Montbretia* en de relatie tussen de twee. Gelukkig helpt Johan van Scheepen mij weer op weg. "Lees dit eens", zegt hij, "Hierin kun je de antwoorden op jouw vragen vinden."

Ik krijg van hem het artikel 'Het geslacht *Crocoscopia*' van P.J. Kostelijk, dat in 1982 is verschenen in het Bulletin van de Botanische tuinen, Wageningen. Verder heb ik nog eens goed mijn boekenkast doorgespit. Hierbij ben ik op het artikel 'Crocoscopia - a Brief History' van Dave Fenwick in *Bulbs* nr 5 uit 2003 gestuit.

JONG GESTORVEN

Het geslacht wordt onder een ongelukkig gesternte geboren. In 1803 vernoemt A.P. de Candolle een nieuw geslacht naar zijn twee jaar eerder overleden vriend, de Franse 'junior' botanicus Antoine François Ernest baron

Coquebert de Montbret. Junior omdat de beste knul op moment van overlijden twintig jaar oud is en eigenlijk nog niets heeft gepresteerd. De Candolle beschrijft twee soorten. J.J. Baker beschrijft in 1878 veertien soorten *Montbretia*. Twee decennia later herziet Baker zijn opstelling en brengt hij de soorten onder in het geslacht *Tritonia*. Brown komt tot andere inzichten en noemt *Gladiolus pottsii* cq. *Tritonia pottsii* *Montbretia pottsii*. Er zijn dan twee soorten: *M. pottsii* en *M. aurea*. Deze laatste gaat tot dat moment door het leven als *Crocoscopia aurea*.

Eind 19e eeuw en begin 20e eeuw worden kruisingen uitgevoerd met deze soorten, leidend tot verschillende rassen. Deze krijgen de verzamelnaam *Montbretia crocosmiiflora*. Deze rassen raken in de vergetelheid en verdwijnen voor de Tweede Wereldoorlog van het toneel. Definitief. Voor zover bekend is er geen levend materiaal meer. Fenwick schrijft hierover: 'Who knows how many of the older *Montbretia* may still exist in France, Australia, New Zealand, California or South Carolina, and whilst so many people cannot positively identify what grows in their gardens, this gives me hope.'

NIEUW ELAN

De interesse in *Crocoscopia* herleeft in de zestiger jaren van de 20e eeuw. De introductie van het roodbloeiende ras 'Lucifer' door Blooms Nurseries uit Bressingham (UK), betekent een tot op heden durende opleving van de teelt van en interesse in het geslacht. 'Lucifer' is het resultaat van een kruising tussen *C. paniculata* en *C. masoniorum*. Blooms Nurseries introduceert meer rassen, waaronder 'Bressingham Blaze' en 'Emberglow'. Alan Bloom, oprichter van Blooms Nurseries, richt de tuin rond zijn huis Bressingham Hall, als demotuin. U kunt de tuin bezoeken. Kijk op www.bressinghamgardens.com

ZOEKTOCHT

Terug naar de discussie over *Montbretia* en *Crocoscopia*. Soms komt ook de naam *C. x crocosmiiflora* voor. Deze naam is niet juist, als ik het verhaal van Kostelijk interpreteer. Toch wordt deze naam gebruikt en kom je bij zoeken op internet bijzondere feitjes en weetjes tegen. *Crocoscopia x crocosmiiflora* is in Engeland, Wales en Nieuw-Zeeland een invasief onkruid. Om welke plant gaat het eigenlijk? De plant bestaat volgens mij niet. Ik vind dit wel grappig. Maar ik ben ook de draad weer kwijt. Maar weer eens op de koffie bij Johan voor een therapeutisch gesprek en om me weer om weg te helpen. Ik weet niet of het helpt. De boekenkast is leeg en ik vind het een zoektocht zonder aanknopingspunten.